

[<-Tillbaka](#)

Delrapport 031231 Restaureringsarbeten gjorda i Lumsån

Inledning

Hedströmmen börjar uppe i Nyfors och rinner ner till Malingsbosjön i fyra omgångar med fördämningar mellan strömpartierna. Det börjar med Nyforsån och går sedan över till Spannån, därefter Skräddartorpsån för att avslutas som Lumsån.

Lumsåns avrinningsområde har varit hårt flottledsrensat och spåren finns fortfarande kvar. Åbotten är slät utan några stora variationer på djupet. Skogsavverkningarna har även påverkat åns flöde och näringsgrad. Vattenkraftbolagets regleringar av sjöarna uppströms är i dagsläget en av de största påverkarna, tillsammans med bottenstrukturen. Från försommar till sensommar saknar ån oftast tillräcklig mängd vatten. Den jämna grunda bottenstrukturen släpper förbi vårfloden och lämnar en bred och grund skvalström. Den nederbörd som faller får ingen naturlig bromsning i form av en varierad bottenstruktur.

I Lumsån finns det ett glest småvuxet öringbestånd som påverkas negativt av ovanstående förutsättningar, dessutom påverkas även alger, plankton, växter och insekter. Biotopvårdsåtgärderna skapar ett större livsutrymme för de ovanstående grundpelarna i ekosystemet för både djur och växtliv och inte minst för öringen. Det är anledningen till att vi har påtalat att en biotopvårdsåtgärdande insats är ett måste.

För att få en liten bild över det hela och förstå vilka områden man menar har vi valt att ge namn åt områdena. Några namn har även anknytning till området, vissa beskriver dem. Namnen kommer förhoppningsvis även att användas i det framtida fisket.

Illustratör Lisa Lager

Fiskevård

Restaurering

Restaurering har gjorts i strömpartierna i Lumsån från sågen och upp till lugnvattnet (**Flaket**) c:a 350 uppströms Smedjan. (Som då totalt ger en sträcka på ca 1200m)

Flaketnacken före restaurering, Nacken gick tvärs över över ån. Under lågvattenperioden så strilade det över hela nacken och utgjorde det omöjligt för passage för fisken

Flaketnacken efter restaurering. Lägga märke till hur vi "splittade" isär nacken och samtidigt så ökade vi ståndplatserna för den mindre fisken.

Flaketnacken nedströms. Bild före restaurering. Brett parti (tyvärr med högvatten på bild. Mycket Grunt parti 2-3 dm. fram till nästa nacke. (som Flaket nacken före restaurering.)

Flaketnacken nedströms. Bild efter restaurering. Lägga märke till hur vi har plockat bort mycket sten från den högra fåran, samtidigt har vi fått en djupare "ränna" som håller även ett djup under lågvattenperioden. Lägga också märke till de fler ståndplatser vi lyckats åstadkomma.

Laggströmmen före restaurering.

Från att haft nästan ett stillastående vatten, samt att ön nedströms delade på fåran., (all vatten behövs under lågvatten perioden.) Har vi nu koncentrerat fåran till en, samt täppt för de sk. "dödytorna" som utgör en optimal miljö för gäddans uppväxt. Stor sten har placerats ut i å fåran, en mer varierad bottenvolym har skapats.

Laggströmmen efter restaurering

Laggbengtsstryket före restaurering.

Laggbengtsstryket efter restaurering.

De åtgärder som är gjorda är att där det saknades större block/sten och bottenprofilen var väldigt jämn, där har vi grävt hålor för att skapa en mera kuperad botten som har givit mer skydd och livsutrymme för den lite större fisken och allt annat vattenlevande under lågvattenperioder. På vissa platser har sten lyfts ut i å fåran och på så sätt har arealen på bottenytan ökat, en mer variabel miljö har skapats, syreblandningen och strömmens produktion har ökat vilket gynnar öring förekomsten som är den mest påtagliga av de positiva effekterna. Mängden död ved har ökat, vilket har stor betydelse för vattendragets biologiska områden, där bildas bl a gömslen och uppehållsplatser för växter och djur samtidigt som näringstillgången ökar för både fisk och bottenfauna.

En skogstraktor m. kran användes som transportmedel för att köra upp de 2-3 kbm stenen. Stenar i 3-6 dm i diam. Stenar som väl kommit till användning vid skapandet av ståndplatser i bl a **Laggbengtsstryket** och **Laggtrömmen**.

Maskiner

För att minimalt belasta och skada miljön vid och i ån använde vi oss av två typer av maskiner. Båda var godkända ur miljösynpunkt då de använde sig av miljöklassade bränslen och oljor. Den sista maskinen var av larvtyp och den användes vid åtgärderna vid "Flaket" och sträckan Rondellen-Sågen.

Slitaget på miljön vid ned/uppfarterna i ån blev ringa och de skador som uppkom (grässkador), har redan återhämtat sig. Vi hade planlagt rutten för grävmaskinerna så att inga träd har fällts för att underlätta maskinernas framfart.

Rondellen**Hyttströmmen****Träd & växtplantering**

På de områden där maskinellt arbete har förekommit och där man idag visuellt ser förändringarna från ingreppen (sten ovanför ytan) skall strandlinjen bearbetas under de kommande åren. Vattenväxter och tuvor planteras för att påskynda återväxten.. Den "nya" miljön kommer med stor sannolikhet att gynna insektslivet och vattenväxterna i ån.

Vid "plantering" rekommenderas lövträd, (framförallt Al, eftersom alens rötter växer ut i vattnet. Smådjur och insekter gynnas, öringen har sitt tillhåll bland lövträden och deras undervegetation

Bävaren verkar heller inte gilla alen, vilket också ger större chans för lövträden att etablera sig.

Flaket**Död ved och nedfallna träd**

Död ved och överhängande skydd och träd i vattnet är ytterst viktigt för större och mindre fisk

Vi har med tillstånd från Sveaskog vinschat ner några träd där bottenprofilen har varit ganska flack och jämn. De nedvinschade träden hjälper inte bara till att gräva ur hålor i strömmen utan ger även en ökad produktion av bl.a. insektslivet i ån.

Insektsinventering

En insektsinventering är en viktig del i fiskevården. Vi har gjort inventeringar i två lokaler innan restaureringarna påbörjades. Det blir intressant att se hur biotopvårdsåtgärderna har påverkat de båda lokalerna.

Max gör en insektsinventering strax uppströms **Smedbron**

En hel del av arbetet har skett med handkraft, som finjustering efter maskinernas framfart.

Mellanströmmen i **Gärdsjöbostryket**

Uppväxtlokaler

Vi har på ett flertal ställen skapat miljöer, biotoper och uppväxtlokaler för mindre fisk b la "Bjarnes strömmar", Smedjeströmmen och del av "Gärdsjöbostryket".

Nedvinschning av träd vid **Laggbengtstryket**

Lekplatser

I Lumsån är det ingen brist på några lekplatser egentligen. Dock bör man kanske lägga ut lite mera lekgrus.

Gärdsjöbostryketsbörjan En av de tilltänkta lekplatserna.

"Mellanströmmen" i Gärdsjöbostryket

Nedre Smedjeströmmen

Det totala antalet uppehållsplatser för öringen har ökat i en omfattning som vi från början inte riktigt själva trodde skulle kunna gå att få i Lumsån. Vi har i och med åtgärderna ökat uppehållsplatserna från omkring (grovt räknat) 100 platser före åtgärderna till omkring 1000 st uppehållsplatser för öringen efter åtgärderna. Då har vi inte uppskattat det antal platser som är för dom minsta öringynglen. Med dom platserna inräknat så är antalet uppehållsplatser mångfalt större.

Lumsåkvillen rinner i en tarm från **Rondellen** och möter ån igen i mitten av **Laggbengtstryket**

Vi har också restaurerat en befintlig "tarmkanal" (sidofåra av Lumsån) för hand som vi kallar för "**Lumsåkvillen**" genom att gräva ur det, placera ut död ved, sten mm blir detta en optimal sträcka för den mindre öringen.

Vi har även kunnat konstatera att småöring (upp till 15 cm) har tagit en del platser redan i besittning. Vilket tyder på att åtgärderna är accepterade av öringen.

Nya ståndplatser, mera vattenvolym

Öringarna kommer nu lättare ner till Lumsåns "nya" ståndplatser från Skraddartorpsån. De riktigt stora exemplaren med rätt genupsättning kan nu ta sig upp till Skraddartorpsån från Malingsbosjön.

Majoriteten av öringarna uppehåller sig på matplatser gjorda för fisk i storlekar mellan 0,5-1,0 kilo. Dessa typer av ståndplatser finns idag i Hedströmmen uppströms Malingsbosjön. Vi får även en bättre biotop med en artrikare och individtätare insektsfauna vilket är positivt för både fiskar och fåglar. Vattenvolymen har mångdubblats och bottenarealen har även den ökat och Lumsån håller nu ett bättre vattenflöde under torrperioder.

Hyttströmmen

Skräddartorpsån ån uppströms, blir en yngelkammaren som fyller på Lumsån med fisk från dess barnkammarforsar. Idag producerar Skräddartorpsån småöring i onödan, de flesta går tyvärr till gäddmat. Mellanstor fisk är ytterst sällsynt och de större individerna finner man i sjöarna. Mellansteget med mellanstor fisk har antagligen Lumsån stått för innan flottningen.

Vi vill med detta projekt även skapa en gynnsam biotop med ett rikare insekts- och vattenväxtliv. Kort sagt så vill vi försöka att i möjligaste mån återställa Lumsån till dess ursprungliga skick, vilket i sin tur bör medföra positiva effekter för det strömlevande djur-, växt- och inte minst fågellivet b la för strömstaren för att inte tala om flodpärlmusslan som också finns med på "rödlistan" över utrotningshotade arter.

"Gäddspärr" strax nedströms **Sågbron**

"Gäddspärr"

Genom att dämna upp c:a 3-4 dm strax nedströms **Sågbron** så hoppas vi att detta ställe fungerar som en gäddspärr. Enl. facklitteraturen, så sägs det att gäddan ej kan "hoppa" över 40 cm. Öppningen i mitten är tillräcklig för att lekvandrande öring från Malingsbosjön ska ta sig förbi. Det är c:a 40-50 cm djupt nedanför och lika djupt ovanför.

SPORTFISKE FÖR MORGONDAGEN(SFM)

Fr. v. Mikael Larsson, Roger Englöf, Eduardo Medina, Andreas Larsson, Max Jarno, Sami Turan och Mike Turner

(På bilden saknas Per och Thomas)

Fiskevårdsprojektet Lumsån

Visionerna med vårt projekt är att skapa en modell att arbeta efter för andra fiske- och markägare, fiskevårdsområdes föreningar med flera med egna vatten.

Vi vill sprida information och framförallt inspiration att ta vara på det man har. Med biotopvård och vettiga regler kan man skapa attraktiva fiskevatten.

Föreningen Sportfiske För Morgondagen, (SFM), Älgmark Malingsbo-Kloten och Sveaskog har tillsammans dragit igång ett projekt att restaurera en sträcka av Lumsån. Huvudsyfte är att försöka besvara frågan om man med olika fiskevårdande åtgärder kan återfå en ekologisk mångfald i Lumsån, främst avseende tillgången av naturligt reproducerad öring.

Detta projekt avser att biotopvårda, införa fiskerestriktioner och fisketillsyn på en sträcka om c:a 2 km av Lumsån. En mycket viktig del av arbetet är att restaurera den annars hårt flottledsrensade sträckan, utföra provfiske, inventera bottenfauna och andra undersökningar.

Syftet är att samla information från sträckan för att säkerställa och följa utfallet av insatta åtgärder. Målet är att med insatta åtgärder och vetenskapliga mätmetoder kunna påvisa väsentligt högre fisktäthet och medelvikt samt ett rikare insektsliv på sträckan än innan biotopvårdsåtgärderna påbörjades.

Projektet är möjligt tack vare

tillstånd av Länsstyrelsen i Dalarna och genom pengar från EU mål 2 (Älgmark), ABU-Garcia

fiskevårdsfond, Sveriges Flugfiskares Fiskevårdsfond, SVEA SKOG och Föreningen Sportfiske För Morgondagen.

Sami Turan

**Sportfiske För Morgondagen i
samarbete med Älgmark Malingsbo-
Kloten**

<http://fly.to/sfm> och
www.algmark.nu